

Predstavljanje knjige *Predavanja o Nietzscheu* Vanje Sutlića

Vanja Sutlić, *Predavanja o Nietzscheu*, priredio Damir Barbarić (Zagreb: Matica hrvatska, 2022).

U knjižari Matice Hrvatske, 5. travnja 2023. u 17.30 sati, održano je predstavljanje knjige Vanje Sutlića *Predavanja o Nietzscheu*. Knjigu su predstavili redom: prof. u miru dr. sc. Ozren Žunec s Odsjeka za sociologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu, viši znanstveni suradnik dr. sc. Petar Šegedin s Instituta za filozofiju i predsjednik Odjela za filozofiju Matice hrvatske doc. dr. sc. Berislav Podrug.

Uvodnu riječ održao je Luka Šeput, glavni urednik nakladništva Matice hrvatske, koji je pozdravio sve prisutne, najavio o kakvoj je knjizi riječ te je predstavio priređivača knjige dr. sc. Damira Barbarića i sve govornike.

O samoj knjizi prvi je govorio profesor Ozren Žunec koji je objasnio kako se knjiga sastoji od deset predavanja o Nietzscheu koje je Vanja Sutlić održao u travnju 1977. na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu. Žunec je naglasio važnu ulogu priređivača Damira Barbarića koji je uredio Sutlićeva predavanja u knjigu vodeći se transkripcijom fonograma predavanja koju je već uređivao sam Sutlić. Tako je zaključio da je Barbarić uspio ispraviti nedosljednosti i očigledne pogreške bez da je poremetio izvoran smisao i tijek Sutlićevih misli. Te je misli, istaknuo je Žunec, Sutlić izricao elegantno i precizno, čime su njegova predavanja istovremeno postizala visoku estetsku kvalitetu koja poziva na slušanje i upućuje na filozofsku dubinu. Na temelju Sutlićeva izričaja došao je do zaključka o njegovoj sličnosti s Nietzscheovim izričajem koji krasi sklad slobode i strogosti. U samoj knjizi, naglasio je Žunec, taj je izričaj sačuvan Barbarićevim spretnim intervencijama koje se ne mogu reducirati na mehanički posao urednika, već se nastavljaju na Sutlićevu izvornu misao nadopunjujući njen smisao. Nakon uvodnih riječi o Sutlićevu stilu i sadržaju knjige, Žunec je prešao na sadržaj predavanja o Nietzscheu, pri čemu je ustanovio da se u njima radi o osnovnim problemima Nietzscheove filozofije. Stoga je naveo četiri osnovne teme kojima se Sutlić u predavanjima bavio, a to su vječno vraćanje istoga, volja za moć, nihilizam i nadčovjek te pravednost koja se iz njih može iščitati. Zatim je napomenuo kako se tim temama Sutlić bavio na ozbiljan i dubok način fokusirajući se na refilozofikaciju Nietzscheova djela koja nije tek nadoknadna filozofska razradba Nietzscheova pjesničkog izričaja, već nastoji doprijeti do same biti Nietzscheove filozofije, a to je problem kraja metafizike

kao njenog pregorijevanja. To pregorijevanje, poentirao je Žunec, nije tek povijesni događaj ili apstraktni filozofijski problem, već sukob s dionizijskom, destruktivnom snagom života i kobnim problemom vječnog vraćanja istoga o kojima ovisi smisao ljudske egzistencije. Potom je objasnio kako se u vlastitoj interpretaciji Nietzschea Sutlić kritički osvrnuo na dominantne interpretacije iste teme, kao što su Heideggerova, Finkova i Volkmann-Schlukova. Žunec je u tom pogledu također istaknuo kako se Sutlić u svojim predavanjima, koja su ovoj knjizi protežu na 170 strana, referirao na 152 filozofa i nekoliko prevoditelja i to u bitnom smislu. Svoje je izlaganje zaokružio Sutlićevim zaključcima o neodvojivosti filozofije i života u Nietzscheovoj filozofiji, prema kojoj je u filozofiju potrebno uložiti svoju cjelokupnu egzistenciju.

Drugi je izlagao dr. sc. Petar Šegedin koji je na početku svojeg izlaganja istaknuo kako pripada generaciji koja nije imala prilike slušati Sutlićeva predavanja uživo, no tijekom svojeg filozofijskog rada polagano se upoznao s njegovim djelom. Tako je na temelju vlastitog istraživanja klasika filozofije te paralelnog čitanja Sutlićeva djela zaključio da je Sutlić »filozofijska gromada« te da zasigurno pripada redu bitnih mislilaca. Bitni mislioci, naglasio je Šegedin, nisu tek oni mislioci koji promišljaju bit stvari, već oni koji svojim životom nastoje ozbiljiti mišljenje biti, time pak i bit samu. Potom se osvrnuo na predgovor priređivača Damira Barbarića, za koji je ustanovio da je bogat i informativan u mjeri koja je neobična za izdanja ovakvog tipa. To je bogatstvo podataka o podrijetlu, intencijama, mijenama i načinu pripreme rukopisa, naglasio je Šegedin, opravdano ozbiljnošću i filozofijskom dubinom Sutlićevih predavanja. Zatim se osvrnuo na *Kazalo*, koje je također sastavio Damir Barbarić, iz kojega je moguće iščitati da se Sutlić bavi Nietzscheom na način da se suočava s čitavom poviješću filozofije, što mu omogućuje da se naposljetku suoči i sa svojom vlastitom mišlju. Šegedin je potom prešao na izlaganje sadržaja Sutlićevih predavanja te je napomenuo kako ona započinju uvodnim riječima o duhovnim okolnostima Nietzscheova doba, recepciji njegova djela te opisom njegova aforističkog stila. Nakon toga je istaknuo da glavninu sadržaja predavanja preuzima Sutlićeva eksplikacija mjerodavnih interpretacija Nietzschea, a to su Heideggerova, Finkova i Volkmann-Schlukova. No potom je ustvrdio kako prema kraju predavanja u prvi plan počinje dolaziti Marxova misao, koja je prema Sutlić srodna s Nietzscheovom i na temelju koje srodnosti Sutlić nastoji prikazati ključnu temu knjige, a to je tema pregorijevanja metafizike. Tako je Šegedin također naglasio kako u temelju Sutlićeva pristupa stoji refilozofikacija Nietzscheove misli, koja se ne temelji na interpretaciji pjesničkih figura, već se bavi konkretnim metafizičkim problemima Nietzscheove filozofije. Zatim je identificirao osnovne pojmove na koje Sutlić svodi Nietzscheovu filozofiju: volja

za moć, vječno vraćanje jednakog, pravednost, nihilizam i nadčovjek. Šegedin je potom objasnio kako je tu podjelu Sutlić preuzeo od Heideggera te se nakon toga ukratko osvrnuo na odnos Sutlića s Finkom i Volkmann-Schluckom, kao i na gotovo usputne, vrlo zanimljive i instruktivne, nerijetko i duhovite opaske kojima obiluju Sutlićeva predavanja. Opravdanje Sutlićeve refilozofikacije Nietzschea Šegedin detektira u samoj problematici kojom se Nietzsche bavi, a to je dovršenje svijeta utemeljenog u metafizici i otvaranje mogućnosti novog, drugačijeg svijeta. To otvarajuće dovršenje je prema Sutliću, zaključuje Šegedin, mogućnost čovjeka kao čovjeka, koja mu se otvara u njegovu egzistencijalnom suočenju s onim ništa. Svoje izlaganje stoga je završio Sutlićevim mislima: »Posljednje pitanje filozofije je upravo to pitanje sve ili ništa, ne jedno i sve, nego sve-jedno ili ništa.«

Posljednje izlaganje održao je docent Berislav Podrug, koji je na početku ukazao na problematiku nihilizma i prevrednovanja, koja prema Sutliću stoji u temelju suvremene filozofije i Nietzscheove misli. Na tom je tragu Podrug istaknuo da je predmet Nietzscheove filozofije bilo bivanje samo, a ne pitanje Boga ili onostranosti. Dotično bivanje volje za moć, kao neprestano urušavanje u ništa i uspostavljanje iz njega, u cjelini je besmisleno te ga čovjek primjereno izdržava jedino kao nadčovjek. Podrug se zatim dotakao Sutlićeve interpretacije Nietzscheova poimanja života kao sebe-prevladavanja volje za moć u kružnosti vječnoga vraćanja jednakog koje Sutlić povezuje s onim povijesnim kao središnjom temom vlastita mišljenja. Podrug tako na Sutlićevu tragu zaključuje da je sam čovjek eksperiment, naime u tom smislu da mu se povijest koja je dovedena do ništa otvara kao mogućnost za nov i drugačiji način iskustva onoga biti. Time i Podrug ukazuje na ključnu točku Sutlićevih predavanja, naime na pitanje »sve ili ništa« kao posljednje pitanje filozofije, koje se međutim ne može postaviti a da se u pitanje iz temelja ne stavi vlastiti život. Svoje izlaganje Podrug je završio Sutlićevom mišlju da mišljenje nije tek izmišljanje nove biti čovjeka, već se mora poistovjetiti sa povijesnim trenutkom ili nestati kako bi sam život postao mišljenje.

Izlaganjem Berislava Podruga završilo je predstavljanje ove vrijedne knjige. U sva tri izlaganja jasno su do riječi došli veličina i značaj Sutlićeva filozofiranja, pri čemu je također istaknuta značajna uloga priređivača *Predavanja o Nietzscheu*, Damira Barbarića, koji je svojim znanjem i vještinom uspio vjerno rekonstruirati i čisto izložiti Sutlićevu misao.

